Het kerstcadeau van een CHOLLER

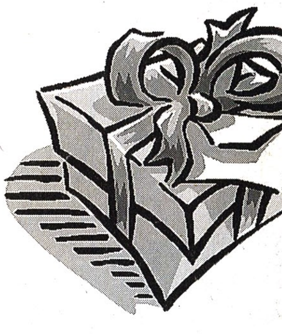

Door Jaques Thönissen

Omdat hij niemand had om hem op te halen die ochtend waarop Richi de gevangenispoort achter zich liet, had een bewaker, die zijn nachtdienst erop had zitten, hem teruggebracht in de bewoonde wereld. Aan het begin van de hoofdstraat liet hij zich afzetten. De laatste dagen achter de gevangenismuren had deze situatie zich vaker aan hem opgedrongen. Wat te doen wanneer hij weer als vrije man rondliep? Zou hij de naderende kerstdagen op straat moeten doorbrengen? Waar kon hij nog terecht? Wie zou hem nog binnenlaten? Thuis kwam hij er niet meer in. Toen zijn moeder hem voor de zoveelste keer een laatste kans wilde geven, had zijn vader resoluut gezegd dat wanneer zijn verlopen zoon ook maar een voet over de drempel zou zetten, híj door dezelfde deur het huis zou verlaten. Bij zijn twee getrouwde broers kon hij evenmin aankloppen. Na die laatste veroordeling was ook voor hen de maat vol, wist hij. En op zijn zus kon hij al helemaal niet rekenen. Sinds zij met die bankierszoon getrouwd was, bestond hij voor haar niet meer. Onder geen voorwaarde wilde hij terug naar een van de chollerhuizen, waar zijn vrienden - zijn éx-vrienden noemde hij ze sinds kort - nu hun roes lagen uit te slapen. Zeker vandaag moest hij hen vermijden. Ze zouden hem enkele tientjes die hij in de werkplaats van de gevangenis verdiend had, beslist aftroggelen. En vanavond moest hij hen al helemaal niet tegenkomen. Vanavond, wanneer het uitgangsleven op gang kwam, zou hij naar de binnenstad gaan. Daar moest hij Djaka, de dealer, te pakken zien te krijgen. Niet om zijn verdiende geld in drugs om te zetten. Nee, Djaka zou hèm, Richie, alias Hèmchi -omdat hij altijd met een plastic emmer over straat liep en zich als autowasser aandiende - zestienhonderd dollars overhandigen. Ha, Ha! Zestien briefjes van honderd contant in het handje. Honderd Amerikaanse dollars voor elke week die hij in de plaats van Djaka achter de tralies was gaan zitten.

ZELFVERZEKERD

Met een glimlach op zijn gezicht en met dansende dollartekens voor zijn ogen liep hij de in kerstsfeer opgetooide winkelstraat in. De binnenstad ontwaakte. De getraliede luiken voor de etalages werden opengeschoven, auto's stopten om winkelpersoneel te laten uitstappen. Het vrouwtje met de lotjes klapte haar stoeltje open onder een luifel. In voorovergebogen houding keek ze schuin omhoog in zijn richting. Is hij het nou of is hij het niet, las Richie af van de diepe frons die op haar voorhoofd verscheen. Hij reageerde niet op haar en liep door. 'Richie...?' riep zie hem met een langgerekte, ingehouden stem na. Zonder om te kijken zwaaide hij losjes met een hand naar achter. De voldane glimlach die op zijn gezicht verscheen, onthield hij haar. In dat gespierde lichaam met die zelfverzekerde tred had het vrouwtje nauwelijks de voortsjokkende, miserabele choller van een paar maanden terug herkend. Maar ja, de kost in de gevangenis was bijzonder goed in vergelijking met de etensresten die hij gewoon was op straat bij elkaar te scharrelen. Ook had hij er gesport en elke dag uren aan zijn lichaam gewerkt. Nu had hij de gespierde body van vroeger, toen hij nog een normaal leven leidde, terug.

Achteraf gezien had hij er helemaal geen spijt van dat hij was gaan zitten voor iets dat hij niet gedaan had. Voor hem was het de enige mogelijkheid geweest om uit het drugsmilieu te ontsnappen. De hoofdstraat aflopend, haalde hij zich de mislukte beroving weer voor de geest...

Toen hij op dat nachtelijk uur het steegje inliep om bij Djaka, de dealer, zijn dagelijkse portie coke te halen, zag hij hoe de fors gebouwde Djaka de op de grond spartelende en moord en brand schreeuwende choller Carpachi met zijn vuisten aan het bewerken was. Richie liep er op af om in te grijpen, maar op dat ogenblik verscheen een politiepatrouille. Djaka en hij werden in de boeien geslagen, de half bewusteloze Carpachi, de van Djaka weggeritste geldbiljetten nog steeds krampachtig tussen zijn vingers geklemd, werd met de politieauto afgevoerd. Nog geen vijf minuten later lagen Richie en Djaka geboeid in een cel van het politiebureau. Daar in dat smerige naar urine en braaksel stinkende cachot was Djaka met zijn voorstel gekomen.

De dealer stond erom bekend dat hij graag op de vuist ging en er liep nog een voorwaardelijke veroordeling van zes maanden tegen hem wegens geweldpleging. Voor het bewerken van Carpachi, zoals Djaka het noemde, kon hij op twee maanden rekenen, dus zou hij acht maanden achter de tralies verdwijnen. Als Richie nu verklaarde dat híj Carpachi in elkaar had geslagen zou hij acht weken voor Djaka gaan zitten, en voor elke week brommen zou Djaka hem na het uitzitten van de straf honderd dollar betalen. Richie nam het aanbod aan. Uiteindelijk kreeg hij vier maanden aan zijn broek...

DOODZIEK

De eerste weken in de gevangenis waren een verschrikking geweest. Met zijn drieën zaten ze tweeëntwintig uur per etmaal opgesloten in een cel van twee bij drie meter. Het ergste was het gemis van de dagelijkse portie cocaïne. Hij voelde zich doodziek, kon niets op zijn maag verdragen, kreeg hallucinaties, werd agressief, wilde zich van kant maken. Toen na een paar weken het gif eenmaal uit zijn líjf was, klampte hij zich vast aan de wijze woorden die een begeleider van het afkickcentrum in Dakota hem gedurende een eerder verblijf daar elke dag had voorgehouden: niemand kan je dwingen om de drugs af te zweren. Het moet van jou zelf uitgaan. Jíjzelf moet het willen. En als je het zelf wilt, lukt het ook! Zeg niet: ik ga probéren te stoppen. Nee, zeg: ik bèn ermee gestopt, en ik wil niets meer met dat spul te maken hebben. Dat advies was nu zijn leidraad geworden, en hij moest er zich aan vasthouden, zeker nu de verleidingen weer van alle kanten op hem af zouden komen.

Een auto die vlak naast hem stopte, haalde hem uit zijn overpeinzingen. Het getinte glas van het voorportier schoof omlaag en een kalend hoofd stak naar hem toe.

'Stap in,' klonk het kortaf.

'Ik?' reageerde Richie met een twijfelende stem.

'Ja jíj, schiet op. Ik hou het verkeer op.'

Toen herkende Richie het gezicht van Shon Moy, een neef van zijn moeder en eigenaar van een paar winkels in de stad. Richie had in het verleden als magazijnknecht voor Shon Moy gewerkt, maar nadat hij betrapt was op het wegpakken van spullen uit de voorraad, werd hij op staande voet ontslagen. Zijn geluk was dat Shon Moy geen aangifte bij de politie had gedaan. Shon Moy was het ook geweest die zijn moeder twee keer naar het bezoekuur in de gevangenis had gebracht daar niemand anders van de familie bereid was ook maar iets te ondernemen in het belang van die verschoppeling.

'Waar wacht je op? Kom op, instappen!' Ongedurig trapte Shon Moy een paar keer het gaspedaal in.

Verbouwereerd stapte Richie in. Nooit eerder had hij in de Lexus van Shon Moy gezeten.

'Ik ken jou eigenlijk alleen maar als die choller in oude vodden gehuld, een emmer met een zeemlap in de hand, voorbijgangers aanklampend voor een florin of een autowasbeurt. Nu heb ik waarachtig een extra rondje door de hoofdstraat moeten maken om er zeker van te zijn dat achter die goed geklede jongeman, met een zak van Gucci zwierig aan zijn hand, mijn neefje schuilgaat,' begon Shon Moy.

'Hier zitten mijn toiletartikelen en sportkleren in,' zei Richie, en hij plaatste de zak voor zich tussen de voeten.

'Je bent dus pas vrijgekomen,' vroeg Shon Moy.

'Vanmorgen hebben ze me losgelaten, na vier maanden onschuldig, maar vrijwillig gezeten te hebben,' reageerde Richie stellig.

'Ja, ja, dat heb je mooi geformuleerd,' lachte Shon Moy.

> Toen het licht van de kerk voor hem opdoemde, hield Richie de pas in

'De gevangenis heeft me in elk geval goed gedaan. Ik heb de drugs afgezworen en ik ben een ander mens geworden, Shon Moy.'

'Ja, lichamelijk zie je er weer menselijk uit, maar of jouw innerlijke mens er op vooruit is gegaan, dat is maar de vraag. En je hebt nu een strafblad, Richie.'

'Maar mijn geweten is schoon Shon Moy.' Richie legde uit waarom hij voor een ander was gaan zitten.

'En wat zijn je toekomstplannen,' vroeg Shon Moy toen hij de auto voor de zoveelste keer de hoofdstraat in stuurde.

'Vanavond ga ik mijn geld ophalen. Ik ga werk zoeken. Voorlopig kan ik in de kamer van een celgenoot terecht, ergens in een appartementencomplex aan de rand van de stad. Tja.., het liefst zou ik naar huis terug willen.'

'Zit dat er niet in, denk je?'

'Ma zal me met open armen ontvangen, maar mijn vader...'

'Wil je dat ik met hen ga praten?'

'Als Shon Moy dát zou kunnen doen...'

'Ik zet je hier op de hoek af. En Richie, mocht je me nodig hebben, je kent mijn telefoonnummer...'

Laat in de avond liep Richie het steegje in om Djaka te ontmoeten. Op het moment dat de dealer hem opmerkte, haastte die zich de andere kant op. Richie haalde hem in, legde van achter een hand op zijn schouder en zei op een luchtige toon: 'Mijn tijd in het KIA zit erop, vriend. Ik kom afrekenen. Vier maanden, zestien weken dus, dat wordt dan zestien maal honderd dollar, oftewel eenduizend zeshonderd dollar.'

Met een ruk draaide de dealer zich om: 'Vier maanden, zeg je? Je bent een mooie fantast! Acht weken, dat was de afspraak!'

'Ik heb wel zestien weken voor jou gezeten. Maar je hoeft het bedrag niet in één keer uit te betalen; ik heb mijn schulden bij jou toch ook altijd in termijnen mogen aflossen.'

'Zaken zijn zaken, Richie. De deal was twee maanden zitten tegen honderd dollar per week. En ik zal het je er maar meteen bij vertellen: die achthonderd dollar kan ik je niet eens voor je ophoesten. Sinds ze met die verdomde helikopters dag en nacht rond het eiland cirkelen, zijn de meeste toevoerlijnen afgesneden. Ik kan mijn voorraad nauwelijks op peil houden.'

Djaka haalde zijn hand uit zijn broekzak en stopte Richie vier plastic zakjes toe. 'Hier, deze stuff is honderd florin waard. De volgende week kom je maar terug voor de volgende portie.'

Richie staarde naar zijn hand, smeet de zakjes op de grond en riep uit: 'Ik moet dat spul niet!

Verdomme, Djaka, ik wil geld zien!'

'De gevangenis heeft jou niet bepaald goed gedaan, vriend. Maar oké, als je er zelf zo vies van bent, verkoop je het goedje maar,' en Djaka liep schouderophalend de steeg uit.

In een reflex graaide Richie de zakjes bij elkaar, hield ze voor zijn gezicht, staarde er besluiteloos naar. Liet dan zijn hand in de richting van de spijlen van het rioolputje naast zijn voet gaan, schrok op toen hij van de andere kant iemand het steegje zag inlopen, stopte het spul in zijn broekzak en liep weg. Djaka belazert mij, vloekte hij binnensmonds. Als dit zo door gaat ben ik binnenkort zelf een dealer. Ik moet van die rommel af. Toen hij langs een vuilcontainer liep, gooide hij de zakjes een voor een in de bak. Het laatste zakje hield hij tussen zijn vingers geklemd. Zou hij toch maar een zakje achterhouden, voor het geval dat... Hij twijfelde... Nee Richie, nee Richie, zei een stem van binnen. Met een woest gebaar smeet hij het spul over de rand van de vuilnisbak...

De kamer in het appartement moest hij delen met een Colombiaanse jongen, die een hele lijdensweg had afgelegd voor het verkrijgen van een werkvergunning. Het grootste deel van zijn loon stuurde hij op om zijn tot armoede vervallen familie financieel te steunen. Ofschoon Richie geen hoge dunk had van Colombianen, zeker niet van de soort die hij in de gevangenis had ontmoet, was hij onder de indruk van Ernesto's kijk op het leven. Diens opvattingen en wijze uitspraken zetten hem aan het denken... Zijn bewondering voor Ernesto werd nog versterkt toen die hem de volgende ochtend om halfvijf wakker schudde met de vraag of hij meeging naar de Misa di Aurora. De kerk, die had Richie in geen jaren meer bezocht. Toch schoot hij nu in zijn kleren, en even later liepen ze de dageraad tegemoet. Onderweg had Ernesto het over de kracht van het gebed en het vertrouwen dat je in God moest hebben, zaken waarmee Richie zich nooit had beziggehouden, maar waar hij nu wel voor open stond.

Toen het licht van de kerk voor hem opdoemde, hield Richie de pas in. Hij twijfelde.

INNERLIJKE VREDE

Natuurlijk zouden de mensen hem herkennen. Hoe zouden ze reageren? En zijn familie? Zijn moeder die te zwak was, zou er niet zijn, maar misschien wel een van zijn broers of zijn zus. Je gaat voor jezelf naar de kerk, niet voor anderen, spoorde zijn nieuwe vriend hem aan.

Ernesto zocht een plaatsje voorin, Richie bleef achter in de kerk staan en keek of hij iemand van zijn familie zag. Ja, aan het hoog opgestoken kapsel herkende hij zijn zus. Een ongekende, innerlijke kracht dreef hem verder de kerk in en hij nam plaats in de bank achter die van zijn zus.

De woorden van de pastoor hadden hem aangegrepen: er kan geen vrede op aarde bestaan wanneer de mens niet eerst vrede met zichzelf heeft. Innerlijke vrede had Richie nooit gekend. Nu was hij ervan overtuigd dat ook hij in staat was die vrede ín en mét zichzelf te verwezenlijken.

Het verbaasde hem dat op het moment waarop de gelovigen elkaar de vredesgroet brachten, de mensen om hem heen, ook hèm, die choller toch, de hand toestaken. Toen draaide zijn zus zich om, haar hoofd deinsde geschrokken terug. Een ogenblik keken ze elkaar recht in de ogen. Aarzelend ging zijn hand in haar richting. Langzaam boog haar hoofd naar hem over, en ze drukten elkaar een volmondig "paz" op de wang...

Bij het verlaten van de kerk, tikte hem iemand op de schouder. 'Zo wil ik het zien, Richie,' klonk de sonore stem van Shon Moy. 'Ik zat op jouw telefoontje te wachten. Goed, dat ik je hier aantref. Overmorgen is het Kerstmis. Ik nodig je uit bij mij thuis op het kerstdiner te komen. Neem je vriend ook maar mee. Om vijf uur beginnen we met een drankje vooraf.'

'Zo zie je maar,' merkte Ernesto op weg naar huis op, 'nu je ten goede veranderd bent, komt de wereld jou ook positief tegemoet.'

'Je had pastoor moeten worden,' grapte Richie, 'maar je hebt wèl gelijk.'

Shon Moy hield de deur voor hem open en Richie keek tegen een kamer vol mensen aan. Zijn twee broers zag hij, en zijn zus, schoonzusjes en zwager. Zijn vader met een brede lach om zijn mond. Vanuit haar stoel drukte zijn moeder zich omhoog, liep op hem af en viel hem om de hals.

'Een mooier kerstcadeau had je mij niet kunnen geven,' klonk haar gebroken stem in zijn oor.